

COM GAT I GOS

GILLES LEGARDINIER

Columna

TORNA L'AUTOR QUE HA FET RIURE
MÉS DE 3 MILIONS I MIG DE LECTORS

GILLES LEGARDINIER
COM GAT
I GOS

Traducció de Josep Alemany

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL: *ÇA PEUT PAS RATER!*

PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2016

© GILLES LEGARDINIER

© FLEUVE ÉDITION, DEPARTAMENT D'UNIVERS POCHE, PARÍS, 2016

© DE LA TRADUCCIÓ DEL FRANCÈS: JOSEP ALEMANY, 2016

© EDITORIAL PLANETA, S.A.

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2126-3

DIPÒSIT LEGAL: B. 15.723-2016

FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.

CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA

IMPRÈS A: CPI (BARCELONA)

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

És de nit, fa una mica de fred. Tremolo enmig de l'aire humit, a causa, sens dubte, de la proximitat del canal al llarg del qual camino sense saber on vaig. La temperatura hivernal, però, no és l'única cosa que m'incita a enfonsar el cap entre les espatlles i a ficar les mans a la butxaca. En realitat, tinc fred sobretot dintre meu. Per més que busqui al fons de tot del meu cor, no hi detecto ni la més petita espurna d'escalfor. Sóc un congelat errant. És l'inici d'una era glacial i conec almenys una espècie que corre el perill de pagar-ne les conseqüències.

Què hi faig, aquí? A aquesta hora, no sóc mai al carrer. Fa anys i panys que no he sortit de nit, sobretot per un rampell. Normalment, sóc a casa, com tota la gent que veig furtivament per les finestres il·luminades dels edificis. Normalment, no tinc un cacau mental tan perillós. Normalment, no estic sola.

Em passejo sovint per aquest barri, i des de fa molt de temps, però aquesta nit no reconec res. No ha canviat el lloc, sinó jo. N'hi ha hagut prou amb una hora, una sola discussió, quatre frases de les que es claven com fletxes

perquè se m'enfonsi la vida i se'm desmanegui el cor. No tot era de color rosa amb l'Hugues, però d'això a imaginar-me que la nostra relació podia patinar tan ràpid i acabar estimbant-se pel barranc...

Al moll no hi ha ningú, tret d'una parella de joves enamorats i un pòtol assegut sobre cartons. Són, sens dubte, un missatge que m'envia la vida, una síntesi del meu recorregut. Encarnen el principi i el final. Jo vaig ser com aquesta noia boja d'amor que s'arrauleix contra l'home que estima, i acabaré com aquest desgraciat sense sostre. La meua vida és un abisme sense fons per on he començat a caure. En pocs metres, en veig el resum: de l'amor a l'extrema solitud, al costat d'un món que segueix indiferent el seu curs com l'aigua del canal.

Passo arran de la parelleta. Ell l'abraça ben fort mentre li xiuxiueja a cau d'orella. De la boca li surt vapor. És a dir, escalfor. Això, doncs, no sols existeix en els meus records... Ella, refugiant-se al clot de l'espatlla del seu xicot, ofega una rialla. Potser es burlen de mi. Es deuen preguntar per què m'arrossego així, tota sola, ni tan sols passejo un gos. Si jo fos un home, em prendrien per un pervers, però, com que sóc una dona, em deuen considerar una vella boja a punt de naufragar. Ells són dos i s'ajuden mútuament. Això els dóna força per jutjar l'univers amb condescendència. Com que s'estimen, són invencibles. A parer meu, seria més encertat dir que *encara* creuen que s'estimen. L'amor no es mesura fins al final. He pagat un preu molt alt per aprendre-ho. De moment, la seva felicitat floreix damunt l'humus prim de la innocència, però, quan les seves fràgils arrels es vulguin enfonsar més profundament, no trobarà res per alimentar-se i s'extingirà. És el que m'acaba de passar. Sé exactament el que tenen al cap: l'arrogància dels debutants, la con-

fiança cega dels qui no saben res. Ella és plena d'esperança; ell, de desig. Encara ho ignoren, però ja els separa un món. Tant de bo jo ho hagués sabut quan tenia la seva edat...

Haig d'avisar la noia? Cal que la informi del gran perill que corre? No, seria idiota. Qui sóc jo per espatllar-li la felicitat, encara que només sigui il·lusòria, que experimenta en aquest moment? I, aneu a saber, potser se'n sortirà més bé que jo. Sí, és veritat, sóc una boja en perill de naufragi.

No sé pas per què, però tot d'una tinc ganes de caminar fins al límit del moll per les llargues pedres tallades que voregen el canal. Els nens sovint es comporten així, amb el pit ofert al vent i els braços estirats com funàmbuls sobre una corda imaginària. Convençuts de viure una gran aventura, es pensen que posen en perill la vida damunt el precipici més fondo del món. Els meus nebots ho feien. Jo, però, ja no tinc l'edat per a aquestes coses. Tant se val. De fet, jo també estic al caire del precipici més vertiginós i la meva vida s'esclafarà al seu fons.

Mirat amb perspectiva, haig d'admetre que la meva relació amb l'Hugues va ser complicada. Al principi, però, prometia la felicitat. Vam viure les primeres pàgines d'un conte de fades: la trobada, l'espurna, els dos enamorats que saltironen enmig de les flors i canten agafats de la mà com babaus envoltats de conills que repeteixen la tornada. Això va ser abans d'endinsar-nos en la foscor del bosc...

Al principi, ell era amable i rèiem. Hi havia passió, molt desig, també complicitat. Jo tenia dret a flors, a mirades ardents, a la seva impaciència per retrobar-me... Quan em feia petons, ell només pensava en mi. Com m'agradava això!

Sortíem molts caps de setmana: anàvem a esquiar, al mar, a l'estranger, a vegades amb companys —sempre companys seus. A mi, el decorat tant me feia, tenia ganes d'estar amb ell. Mig despullats a la vora d'un foc a la platja o disfressats de pingüins durant un concert de música contemporània, jo m'hi trobava a gust mentre el tingués al meu costat. M'agradava esperar-lo quan tornava tard, també m'agradava endreçar-li la roba i cuinar-li els plats preferits. No per això era una dona submissa. M'agradava fer coses per a ell. Els dies, les setmanes, els mesos, el temps passava. Vam veure que tots els nostres amics es casaven. Vam ballar, vam riure, vam aplaudir, però no els vam imitar. Vam acabar oblidant-nos que els dies tenien hores, i els mesos, anys. Funcionàvem com un dièsel, sense gaires acceleracions ni frenades. L'única cosa que augmentava era el quilometratge. El temps s'escolava i no semblava que canviés res. Ens anomenaven els eterns promesos. I un be negre! Em delia per estar unida oficialment amb ell, però l'Hugues trobava sempre un bon motiu per ajornar, per esperar, per no avançar. Una nova situació professional a què calia «lliurar-se en cos i ànima», els diners que costaria la cerimònia, les despeses inútils d'aquesta mena de formalitats «per a unes persones que s'estimen tant com nosaltres». Sí, és clar. Fèiem voltes circulars. El meu ventre continuava pla, no pas el seu. Els altres van tenir fills, i nosaltres encara vivíem com estudiants. No evolucionàvem i, en el fons, em sembla que això era el pitjor. Cap projecte, una visió de la vida limitada al cap de setmana següent. Cada vegada que jo parlava de futur —un concepte nebulós— o de compromís —una paraula molt seriosa—, ell trobava una bona excusa per escurçar la discussió. Al final, només parlàvem de coses quotidianes: el que calia comprar, les

claus, els iogurts de fruita, les pel·lícules, el que quedava al congelador, les reparacions del cotxe. De tot tret de les coses essencials de la vida.

I després va aparèixer la Tanya com un súcub sortit d'una dimensió paral·lela. No em vaig adonar de res. Les primeres sospites van néixer gràcies a un avís de l'Émilie. Un dia, després d'un sopar entre companyes, em va dir en veu baixa:

—Jo desconfiaria si la meva parella rigués així amb una altra.

És el que vaig fer, però massa tard. Ja s'havia comès el crim, i amb moltes reincidències, sovint el dimarts al vespre. Que burra que vaig ser... Una bleda assolellada. Potser fan de bon pair, les bledes, però no és recomanable ser-ho.

Quan en vaig parlar amb l'Hugues, em va assegurar que tot eren imaginacions meves. Em va abraçar, em va assegurar que m'estimava. Es va atrevir a mirar-me als ulls mentre em deia mentides. Quan hi penso... I sabeu què? La tòtila que sóc s'ho va empassar tot! Crec més aviat que el vaig voler creure desesperadament. Les dones tenim sempre tendència a donar més importància als sentiments que als fets. Els homes ho saben perfectament i se n'aprofiten. Diuen que això fa la nostra força; en aquest cas, va fer la meva feblesa. Vam aguantar uns quants mesos així, l'un al costat de l'altre, però no pas junts.

Cada dia, en tornar de la feina, tenia un pes a l'estómac i les llàgrimes als ulls. Quan vaig descobrir per casualitat un missatge de la Tanya que no hauria hagut de veure, em vaig posar malalta a l'acte. Fastiguejada, traïda i ferida. Tot això en menys de cent deu caràcters. Tres segons per llegir-lo, una vida per recuperar-se. Més que

una prova, era un insult. No he gosat parlar-ne amb l'Émilie, encara menys amb la mare o amb la meva germana. Aquestes paraules indecents em van fer l'efecte d'un tret de revòlver al pit. La bala va entrar però no va sortir. I, amb cada moviment que feia, avançava entre els meus òrgans i s'acostava al cor. I dilluns el va tocar.

En tornar al pis després de la feina, vaig voler extirpar el mal de soca-rel i resoldre el problema amb l'Hugues. No em veia amb cor de continuar fingint. Li vaig confessar que ho sabia, li vaig explicar que patia, que estava disposada a perdonar però que calia que ell aclarís la situació perquè poguéssim fer un nou començament. Em vaig empecar un argument definitiu a l'estil de «l'amor només és possible si ens diem la veritat». Visca el diàleg! Una autèntica tragèdia shakespeariana, però en un pis de tres habitacions sense balcó. El fet d'haver-lo enxampat en flagrant delicte no el va desestabilitzar gens. Es va deixar caure tranquil·lament al sofà. Va tirar el cap enrere tot sospirant. Jo estava dreta al racó de la cuina, tremolant de cap a peus, pendent de les seves paraules. Va trigar una mica a respondre'm.

—Escolta, Marie, has fet bé de plantejar el problema. Crec que hem arribat al final del nostre camí. No vull continuar així. No m'agrada la vida que faig. La nostra relació ja no funciona. Val més que ens aturem aquí. Però siguem positius, no és pas tan greu. La vida continua! Hem de reaccionar com adults.

Pitjor que un cop de puny a la cara. I, abans que jo tingués temps de recuperar la respiració, va afegir:

—No et poso el ganivet al coll, però m'agradaria que te n'anessis d'aquí en el termini d'una setmana. Ja que has esmentat la Tanya, tinc projectes amb ella. Al capdavall, és el meu pis...

«No li agrada la vida que fa». Però si ell ho decideix tot, sense preguntar-me mai l'opinió i mantenint-me allunyada durant anys dels meus familiars i amics. Pel que fa al nou començament, estic ben servida: és immediat, però sense mi. «Es demana a les persones que acompanyen els viatgers que baixin del tren. Sortida imminent, atenció al tancament de les portes». Per a aquest viatge no tinc bitllet.

Sabeu el que vaig sentir? Espero que no. No li desitjo a ningú que tingui aquesta esquerda al cor. Es parla sovint de sisme o de cataclisme, però en el meu cas va ser clarament el Big Bang. Totes les meves molècules van quedar polvoritzades per l'univers. El meu cor és un forat negre, i altres parts del meu cos poden fer de planetes.

A partir d'aquell moment, l'Hugues, quan em parlava, em tractava com si fos una refugiada que no coneix la llengua del país d'acollida, tot plegat amanit amb somriures forçats i hipòcrites i amb frases plenes de grans principis per donar-se bona consciència. «La culpa és de la mala sort», «Hem viscut bons moments, mirem de girar el full sense arrencar-lo», «D'aquí a uns quants anys, riurem junts en recordar-ho»... A sobre, es vol burlar de mi? També m'ha engegat: «Ens hem de comportar amb maduresa». Com es pot permetre dir això ell, que d'adult només en té l'aparença? Quin bandarria! Tots aquests anys prometent-me coses, demanant-me que m'esperés, fent-me creure que el mínim de què gaudeixen totes les altres era per a mi un luxe inaccessible. Va tenir sort, jo estava tan aixafada que no em quedaven ganes de matar-lo. Però ara m'he recuperat i començo a pensar-hi...

Cada vegada que em parlava, cada vegada que el veia, jo patia un altre atac contra el meu camp ja vençut i trepitjat. Les seves paraules eren obusos; les seves mirades,

llançaflasses amagats entre les flors; i els seus gestos, mines camuflades que em poden arrencar qualsevol part del cos... Estic destrossada. Un camp de ruïnes massa bombardejat. No queda ni una pedra dreta, ni un niu de ratolins on es poguessin refugiar els esquinçalls de la meva ànima. A poc a poc, m'han envaït dos sentiments que, com els voltors, es disputen el meu cadàver: el dolor i la ràbia.

Després de la nostra «explicació», ara fa tres dies, sóc com una central nuclear impossible de controlar. Els llums vermells del tauler de seguretat fan pampallugues, la pressió augmenta, les agulles es tornen boges a les zones ombrejades de les esferes, els enginyers corren amunt i avall però no aconseguen disminuir la temperatura del reactor. Cal evacuar la regió, la central està a punt d'explotar.

Disposo de quatre dies per ficar les meves coses en caixes de cartó i abandonar el que va ser el nostre domicili. De fet, no tinc gaires trastos. Ah, sí, el sofà! Quan penso que aquell malparit estava còmodament assegut en el MEU sofà per anunciar-me que posava fi a la nostra convivència i em feia fora! Una autèntica metàfora de la nostra relació: vaig pagar aquest moble amb el primer sou però el va triar ell! Síntesi perfecta: li vaig oferir totes les meves «primeres vegades» i ell s'hi va asseure a sobre.

Mentrestant, no sé on anar. No tinc ganes de tornar a viure amb la mare. Cada dos minuts em repetirà que ja m'havia avisat i que l'Hugues li semblava sospitos. Prefereixo estalviar-m'ho. Quan penso en la seva relació amb el meu progenitor, no crec que em pugui donar cap lliçó. I la meva germana ja té prou feina amb la seva família, no puc pas desembarcar a casa seva amb cinquanta caps de mocadors per eixugar-me les llàgrimes. Tan

sols quatre dies per evitar l'hotel i el guardamobles. Quin monstre! L'Émilie m'ha proposat que m'instal·li a casa seva, però no m'hi podré quedar gaire temps. Em nego a voltar d'adreça en adreça, com una naufraga, tota sola, testimoni de la felicitat i de les esperances dels altres mentre que jo no tinc cap de les dues coses.

Els fanals del marge oposat es reflecteixen a l'aigua que s'escola pel canal. Temps enrere aquestes imatges m'agradaven. Ara no em serveixen de res. Estic destrossada. Sempre he estat amable, sempre he esperat el meu torn, em van educar amb la idea de no fer mai mullader. Havia de pensar en els altres més que no pas en mi. I quin ha estat el resultat? Sovint m'han enganyat. L'Hugues m'ha pres el pèl. He perdut uns anys que no tornaran mai més. I em trobo aquí, de nit, aclaparada per un sentiment de solitud que només creia possible en les pel·lícules de director suec.

Alço el cap per contemplar els estels. Presentat així, el moviment podria semblar poètic; però, de fet, si tiro el cap enrere és perquè les llàgrimes no llisquin tan de pressa galtes avall. N'estic plena i, si m'inclino endavant, ni que sigui una mica, cauran com una cascada i faran desbordar el canal. Per això miro les estrelles, que ara tant se me'n donen.

I llavors rebo el segon missatge que m'envia la vida: no s'han de menysprear mai les estrelles. Mentre tinc els ulls alçats cap al cel nocturn, no sé què em passa, però em faig un embolic descomunal. Perdo l'equilibri! Us havia dit que estava al caire de l'abisme: doncs bé, ara faig el gran salt, la patacada final. I el meu vol planat s'acaba amb un gran xap mentre llanço un crit ridícul! Tota la meva vida desastrosa resumida en dos sorolls. Acabo de caure al canal com una *quiche*. Dedico aquesta patètica

estimbada a totes les que han estat expulsades, enganyades, traïdes, i que com jo no esperen res de la vida.

El gener no és un mes per trobar l'aigua tèbia, i això es confirma ben aviat: està glaçada. Amb dos graus menys, hi hauria glaç a la superfície i m'hauria trencat les dents. Tinc el singlot. M'empasso molta aigua. Sembla l'escudella de la iaia Valentine. Normalment nedo bastant bé, però ara, amb l'abric que m'enganyava i l'efecte de sorpresa, m'espavilo com un llebrer afgà enmig de les grans marees. Estic tan espantada que he deixat anar la bossa. Que burra! Llavors sento un altre xap. Quin horror! Sense voler, he desencadenat una onada de suïcidis col·lectius sense precedents. Una altra dona traïda? Però en quin món vivim? A aquest ritme, el canal quedarà aviat ple de dissortades a qui la vida ha fet males passades. Però no, no és això, sinó el noi enamorat, que vol impressionar la seva parella i ha saltat per salvar-me. Genial! Som, malgrat tot, una espècie col·ludada! Aquestes iniciatives m'impressionen, són molt boniques. L'abric xop d'aigua pesa dues tones i em costa moure els braços. Em giro per acollir el meu salvador... I no entenc res: el veig al marge del canal, amb la seva xicota. Em fa l'efecte que riuen! Som una espècie podrida! Què era, doncs, el soroll d'esquitxos? Un paio que aprofita la foscor de la nit per desempallegar-se de la màquina de rentar vella? Uns mafiosos que llencen un cadàver al canal? Un meteorit? Miro atentament, però no distingeixo res. Ah, ja ho sé: és el meu amic imaginari que ha saltat amb mi, en un gest commovedor de solidaritat! Però, si és imaginari, no hauria de fer soroll. En fi, desvariejo de mala manera...

De cop i volta, entre dues braçades, veig un altre nedador a l'aigua. Però per què se'n torna cap al marge si

no m'ha salvat? I què té a les mans? Ostres, és el pòtol que fugí amb la meua bossa! Una força desconeguda sorgeix del fons de la meua ànima condemnada. M'enrabió de debò. M'ofego, escupo aigua, però em poso a nedar com una campiona olímpica. La fúria m'impulsa. Un autèntic forabord. N'estic fins al capdamunt, dels homes! Sigui quin sigui el teu estat, s'aprofiten sempre de tu sense cap escrúpol. Ets guapa: volen lligar amb tu. T'estàs ofegant: et roben! Com amb el porc, tot s'aprofita!

El pòtol ha pujat al moll. El segueixo de prop. M'agafo a les pedres i m'alço sobre el ventre com una foca. He perdut una sabata. Ell fugí, però no deixo que es distanciï i, encara que coixejo, l'atrapo. L'engrabo per la jaqueta i, llançant un crit esgarriós, el tiro a terra amb una violència que no sospitava que podia tenir.

—Torna'm la bossa! No et fa vergonya?

—Però si et volies morir! Què en faràs, de la bossa?

La seva rèplica em deixa atònita.

—Qui ho diu, que em volia morir?

—Quan algú es tira de cap al canal, no és pas per anar a comprar maduixes!

—Estava deprimida i he relliscat.

—Explica-ho a ta mare, a mi tant me fa!

Em sembla que acaba de veure el llampec assassí que m'ha passat per la mirada perquè es protegeix la cara amb les mans. Però amb això no en tinc prou. Diuen que no s'ha de pegar mai a un home estirat a terra, però en aquest moment el que diuen em rellisca. M'inclino a sobre seu i li clavo un bon mastegot, després un altre, i un altre. Està mal fet, però a mi em fa un gran bé.

Fa estona que ha deixat la meua bossa. Però si es pensa que se'n sortirà tan fàcilment... Em poso a cridar amb totes les meves forces:

—Estic farta dels homes. Sempre emprenyant! Ja he aguantat masses putades! Ara us toca a vosaltres patir!

Els joves fugen a corre-cuita. La boja a punt de naufragar s'esbatussa amb un pòtol. Sens dubte una baralla de borratxos... Però no és veritat, no he begut gens. La meua veu ressona per tot el barri. I llavors, xopa, tremolant, esgotada, prenc una decisió i juro que no em faré mai enrere: no els en deixaré passar cap. Posem els comptadors a zero. I capgirem la situació. El malparit de l'Hugues me la pagarà. Cada jugador pot donar mil bufetades. Em venjaré de tot. Com que la felicitat no baixarà d'un cel il·lusori, estic disposada a anar a buscar la petita part que em pertoca al fons de l'infern. La Marie amable ha mort, ofegada al canal. N'ha sortit la Marie dolenta, despenjada i, a més, amb una sola sabata. A partir d'ara, torno els cops i pago amb la mateixa moneda. Ull per ull, dent per dent. I n'hi haurà per a tothom. La venjança és un plat que es menja fred i jo estic congelada. La ràbia m'ofega, l'odi em rosega.